

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 211/2024-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Máriou Badovou, Vajanského 1/2765, Žilina, proti postupu Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 1To/9/2024 a jeho uznesení č. k. 1To/9/2024-1005 z 5. marca 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 19. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1To/9/2024 a jeho uznesením č. k. 1To/9/2024-1005 z 5. marca 2024.

2. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti a predovšetkým jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol uznesením sudkyne pre prípravné konanie Okresného súdu Žilina sp. zn. 29Tp/44/2022 zo 17. júna 2022 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 2Tpo/23/2022 zo 7. júla 2022 vzatý do útekovvej a preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku. Väzba sťažovateľa bola od 15. júna 2022 podrobovaná pravidelnému súdnemu prieskumu so záverom potvrdenia dôvodov útekovvej a preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku, a to uznesením okresného súdu č. k. 29Tp/44/2022-78 zo 6. októbra 2022 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 2Tpo/23/2022 z 25. októbra 2022, uznesením okresného súdu č. k. 35Tk/2/2022-408 z 2. januára 2023 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 1Tos/1/2023 z 10. januára 2023, uznesením okresného súdu č. k. 35Tk/2/2022-525 z 12. apríla 2023 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 1Tos/1/2023 z 9. mája 2023, uznesením okresného súdu č. k. 35Tk/2/2022-677 z 30. augusta 2023 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 1Tos/1/2023 z 26. septembra 2023.

3. Sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 35Tk/2/2022 z 29. novembra 2023 uznaný vinným z obzvlášť závažného zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. d Trestného zákona, za čo mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 20 rokov so zaradením do ústavu s maximálnym stupňom strázenia. V dôsledku odsúdenia sťažovateľa (aj neprávoplatného) je potrebné považovať jeho väzbu v zmysle čl. 5 ods. 1 písm. a) dohovoru za zákonné uväznenie po odsúdení.

4. Sťažovateľ doručil 20. februára 2024 krajskému súdu žiadosť o prepustenie z väzby, o ktorej rozhodol krajský súd ako súd odvolací uznesením č. k. 1To/9/2024-1005 z 5. marca 2024 tak, že ju podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol a podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nenahradil väzbu sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka.

5. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti rozdelil svoju argumentáciu do dvoch rovín.

6. V prvej rovine konštatuje, že pominuli dôvody väzby, keďže dosiaľ vykonaná doba väzby je postačujúca na zabezpečenie jeho prítomnosti v trestnom konaní, ktoré sa proti nemu vedie, a zároveň „nemienim vôbec pokračovať v akejkoľvek trestnej činnosti, teda nedošlo by k žiadnemu zmareniu tohto trestného konania, naopak by som mohol objasniť a preukázať skutočnosti uvedené v skutkovej vete rozsudku tak, aby ak, aby došlo k spravodlivému rozhodnutiu súdu.“.

7. V druhej rovine svojej argumentácie sťažovateľ poukázal na to, že z uznesenia krajského súdu č.k. 3Nto/6/2024-960 z 8. februára 2024 sa dozvedel o vylúčení sudcu krajského súdu JUDr. Štefana Tomáša ako člena senátu 1To krajského súdu z dôvodu jeho príbuzenského pomeru k sudcovi okresného súdu, ktorý v jeho veci rozhodol na prvom stupni. Z predmetného rozhodnutia nadobudol dojem o vzájomných dobrých vzťahoch medzi sudcami okresného súdu a krajského súdu, ako aj medzi sudcami krajského súdu navzájom. V dôsledku toho sťažovateľ vzniesol námietku zaujatosti proti všetkým sudcom krajského súdu a postupu krajského súdu vytkol to, že „v predmetnej trestnej veci mal na základe tejto mojej námietky zaujatosti rozhodnúť najskôr Krajský súd Žilina, či sú vylúčení všetci jeho sudcovia alebo nie, pričom do pozornosti ústavného súdu dávam aj právnu úpravu uvedenú v ust. § 32 ods. 4. Tr. por., podľa ktorej je proti rozhodnutiu o vylúčení sudcu prípustná sťažnosť. S poukazom na túto právnu úpravu uvedenú v ust. § 32 ods. 4. Tr. por. ako aj nesprávne poučenie uvedené v uznesení Krajského súdu v Žiline č.k. 3Nto/6/2024-960 ... zo dňa 8.2.2024 o vylúčení z vykonávania úkonov trestného konania v tejto trestnej veci podľa § 32 ods. 1 Tr. por. člena senátu odvolacieho súdu JUDr. Štefana Tomáša, rozhodoval o mojej žiadosti na prepustenie z väzby na slobodu Krajský súd Žilina predčasne, nakoľko nerozhodol o mojej námietke zaujatosti celého tohto súdu pred týmto rozhodnutím.“. Sťažovateľ je teda toho názoru, že krajský súd sa mal najprv vysporiadať s námietkou zaujatosti podanou proti všetkým sudcom krajského súdu a až následne rozhodovať o jeho žiadosti o prepustenie z väzby. Keďže tak krajský súd neučinil a o žiadosti o prepustenie z väzby rozhodol bez toho, aby sa vysporiadal s námietkou zaujatosti podanou proti všetkým sudcom krajského súdu, tak „nepostupoval v zhode so základnými zásadami uvedenými jednak v ust. § 31 a nasl. Tr. por. a jednak v príslušných ustanoveniach Ústavy SR, teda že došlo k porušeniu mojich práv priznaných mi v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“.

8. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby nálezom takto rozhodol:

„Právo [REDAKOVANÉ]... priznané čl. 46. ods. 1. Ústavy SR a čl. 6. ods. 1. Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v konaní vedenom na Krajskom súde v Žiline, pod sp. zn. č.k. 1To/9/2024 na spravodlivé súdne konanie, bolo porušené.

Ústavný súd SR zrušuje uznesenie Krajského súdu v Žiline č.k. 1To/9/2024-1005... zo dňa 5.3.2024 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

[REDAKOVANÉ] sa priznáva primerané zadostučinenie vo výške 2 000,-€ (slovom: dvetisíc EUR), ktoré je odporca - Krajský súd Žilina povinný zaplatiť sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] v lehote dvoch mesiacov od vydania nálezu Ústavného súdu SR.

Krajský súd Žilina je povinný zaplatiť trovy právneho zastúpenia [REDAKOVANÉ] spočívajúce v 2 úkonoch právnej pomoci - prevzatie a príprava právneho zastúpenia, spísanie sťažnosti 2 x po 343,25 EUR, 2 x režijný paušál po 13,73 €, 20% DPH vo výške 142,79 €, čo činí spolu 856,75 € na účet právnej zástupkyne... a to v lehote 15 dní od právoplatnosti nálezu.“

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Predmetom podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 1To/9/2024-1005 z 5. marca 2024 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, keďže (i) sa krajský súd arbitrárne vysporiadal s pretrvávajúcimi dôvodmi útekovej a preventívnej väzby, ktoré podľa sťažovateľa zanikli, resp. neboli dostatočne krajským súdom objasnené, a (ii) krajský súd sa mal pred rozhodnutím o jeho žiadosti o prepustenie z väzby vysporiadať s jeho návrhom na delegáciu veci, ktorý vo svojom rozhodnutí ani len nespomína.

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

13. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

14. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak.

15. Ústavný súd je podľa § 45 zákona o ústavnom súde viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu návrh rozhodnutia (petit) musí byť vymedzený presne, určito a zrozumiteľne, teda takým spôsobom, aby mohol byť východiskom pre rozhodnutie ústavného súdu vo veci (II. ÚS 37/02, III. ÚS 17/03, III. ÚS 234/04, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 355/09, IV. ÚS 287/2011, II. ÚS 660/2016, IV. ÚS 343/2020).

16. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej realita by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

17. Sťažovateľ zastúpený právnu zástupkyňou sa mal v súvislosti s konaním o svojej žiadosti o prepustenie z väzby vrátane namietaného postupu krajského súdu pred vydaním meritórneho rozhodnutia v petite podanej ústavnej sťažnosti domáhať vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. a) dohovoru v spojení s čl. 5 ods. 4 dohovoru. Námetka nezákonného zloženia senátu krajského súdu spadá pod základné právo sťažovateľa na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. Sťažovateľ v petite podanej ústavnej sťažnosti, ktorý je pre ústavný súd záväzný, sa vyslovenia porušenia už označených práv nedomáha, ale, naopak, domáha sa vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré sa vecne nevzťahujú na okolnosti jeho konania o žiadosti o prepustenie z väzby.

18. Vo vzťahu k sťažovateľom namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ústavný súd poznamenáva, že s prihliadnutím na svoju judikatúru už opakovane konštatoval (IV. ÚS 397/2010, IV. ÚS 120/2021, II. ÚS 182/2021, IV. ÚS 309/2021, IV. ÚS 390/2021, IV. ÚS 78/2022, IV. ÚS 251/2022, IV. ÚS 504/2022), že ide o všeobecné ustanovenie, ktoré upravuje základné právo na súdnu ochranu, a to vo vzťahu ku konaniu vo veci samej, a nevzťahuje sa na konanie o väzbe, na ktoré je aplikovateľný čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktorý je vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy v pomere špeciality a sú v ňom implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy.

19. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd poznamenáva, že konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení a ani konaniami o občianskych právach alebo záväzkoch, ako to vyžaduje citovaný článok dohovoru. Väzobným konaním podľa názoru ústavného súdu nemôže dôjsť k porušeniu práv zaručených v čl. 6 ods. 1 dohovoru aj z dôvodu, že túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru. Článok 6 ods. 1 dohovoru upravuje právo na

spravodlivý proces a zásadne sa teda nevzťahuje na konanie o väzbe, pre ktoré platí špeciálna, pokiaľ ide o procesné záruky poskytnuté osobe nachádzajúcej sa vo väzbe, v zásade prísnejšia právna úprava obsiahnutá v čl. 5 dohovoru upravujúcom právo na slobodu a bezpečnosť (III. ÚS 272/03, II. ÚS 15/05, IV. ÚS 65/05, I. ÚS 256/07, IV. ÚS 120/2021, II. ÚS 182/2021, IV. ÚS 309/2021, IV. ÚS 390/2021).

20. V súvislosti s uvedenými nedostatkami a ich rozsahom ústavný súd pripomína, že ich nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 77/08, III. ÚS 357/2010, I. ÚS 547/2016, I. ÚS 432/2016). Vzhľadom na to, že nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí sa netýkalo len formálnych náležitostí ústavnej sťažnosti, ale jej esenciálnych obsahových náležitostí (ústavnoprávna nedostatočnosť odôvodnenia ústavnej sťažnosti), ústavný súd sťažovateľa nevyzýval na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti (II. ÚS 58/2019, I. ÚS 346/2019, I. ÚS 351/2019).

21. Povinnosti advokáta vyplývajúce zo zákona o ústavnom súde a zo zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“) vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je advokát povinný vykonávať tak, aby boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (II. ÚS 117/05, III. ÚS 236/07, III. ÚS 334/09).

22. Podľa § 18 ods. 2 zákona o advokácii advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Ako už bolo uvedené, osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom. Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

23. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť ako celok odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

24. Nad uvedený rámec ako *obiter dictum* ústavný súd podotýka, že sťažnosť podľa § 32 ods. 4 Trestného poriadku v znení použitom na rozhodovanie krajského súdu je prípustná len proti rozhodnutiam podľa odsekov 2 a 3 dotknutého ustanovenia, teda nie proti rozhodnutiu podľa jeho odseku 1, ak oznámi vylúčenie samotný sudca (teda nenamietne ho strana); proti rozhodnutiu o samonamietnutí sudcu sťažnosť nie je prípustná. Samonamietnutie sudcu krajského súdu pre pomer k sudcovi súdu prvého stupňa zároveň vrhá iné (negatívne) svetlo na námietku vylúčenia všetkých sudcov krajského súdu z dôvodu vzájomných vzťahov v rámci súdnictva (ako to poníma sťažovateľ), keď v dôsledku skôr objasneného podkladu svojho rozhodovania ústavný súd už nezisťoval, či sťažovateľ podal ním avizovaný (ale nedoložený) návrh, ktorý by však z povahy veci

bol návrhom na delegáciu (odňatie veci krajskému súdu a jej prikázanie inému súdu toho istého druhu a stupňa) a nerozhodoval by o ňom krajský súd, ale Najvyšší súd Slovenskej republiky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2024

Libor Duľa
predseda senátu